

ด่วนที่สุด

ที่ ทส ๐๓๐๖/ ๓๓๑๐

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๙๒ ซอยพหลโยธิน ๗ ถนนพหลโยธิน
แขวงพญาไท เขตพญาไท
กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหามลพิษ PM_{2.5} ปี ๒๕๖๗ และกลไกการบริหารจัดการ

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๔๐๓ (กน)/๑๐๗๒๙ ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๖
๒. มาตรการแก้ไขปัญหามลพิษ PM_{2.5} ปี ๒๕๖๗
๓. สำเนาคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๑๘/๒๕๖๖ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการปัญหามลพิษทางอากาศเพื่อความยั่งยืน ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖

ด้วยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอเสนอเรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหามลพิษ PM_{2.5} ปี ๒๕๖๗ และกลไกการบริหารจัดการ มาเพื่อคณะกรรมการรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะให้นำเสนอคณะกรรมการได้ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะกรรมการ พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๒)

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะกรรมการ

นายกรัฐมนตรีมีบัญชาเห็นชอบให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอคณะกรรมการพิจารณามาตรการแก้ไขปัญหามลพิษ PM_{2.5} ปี ๒๕๖๗ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑ จึงเข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะกรรมการ ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะกรรมการ พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๒) เรื่องที่นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลนำเสนอหรือมีคำสั่งให้เสนอคณะกรรมการ

๒. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เนื่องจากสถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5} เริ่มพบเกินมาตรฐานตั้งแต่ช่วงปลายปี ๒๕๖๖ ประกอบกับในปี ๒๕๖๗ ปรากฏการณ์เอลนีโญจะส่งผลให้สถานการณ์ไฟฟ้า หมอกควัน และฝุ่นละอองในปี ๒๕๖๗ จะมีความรุนแรงมากขึ้น ดังนั้น เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษ PM_{2.5} ไปบูรณาการดำเนินงานเพื่อรับมือและแก้ไขปัญหามลพิษไฟฟ้า หมอกควัน และฝุ่นละออง ได้ทันต่อสถานการณ์ และเพื่อลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมและปกป้องสุขภาพอนามัยของประชาชน จึงเห็นควรเสนอคณะกรรมการพิจารณาโดยด่วนต่อไป

๓. สารสำคัญและข้อเท็จจริง

๓.๑ สถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5} โดยเฉพาะพื้นที่ ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จะมีแนวโน้มสูงขึ้นในช่วงต้นปีและปลายปีของทุกปี และจากการคาดการณ์สถานการณ์ฝุ่นละออง ในปี ๒๕๖๗ รวมถึงผลการตอบทริเจนการแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง PM_{2.5} กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงจัดทำ “มาตรการแก้ไขปัญหามลพิษ PM_{2.5} ปี ๒๕๖๗” และเสนอให้มีกลไกการบริหารจัดการทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ เพื่อป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและเป็นการยกระดับการดำเนินงานให้เข้มข้น

๓.๒ มาตรการแก้ไขปัญหามลพิษ $PM_{2.5}$ ปี ๒๕๖๗ และกลไกการบริหารจัดการ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒ โดยจัดทำขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดในการกำหนดพื้นที่แบบมุ่งเป้าโดยระบุพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ป่าสงวนแห่งชาติ และพื้นที่เกษตรที่ไฟไหม้ซ้ำซาก สร้างกลไกการทำงานให้ภาคเอกชนสนับสนุนในการแก้ไขปัญหา เพื่อลดข้อจำกัดด้านงบประมาณ จัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติเพื่อสั่งการลงสู่ศูนย์ปฏิบัติการระดับจังหวัดในการแก้ไขปัญหามลพิษแบบถาวร ปรับปรุงแก้ไขกฎ/ระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน ยกขบวนแก้ไขปัญหามลพิษให้เข้มข้นจากระดับภูมิภาคอาเซียนไปสู่ระดับทวีปเอเชีย ใช้การสื่อสารเชิงรุกตรงจุด ต่อเนื่อง บ่อยครั้ง โดยมีเป้าหมาย ผลลัพธ์ และการปฏิบัติการ สรุปดังนี้

๓.๒.๑ พื้นที่เป้าหมายหลัก ได้แก่ พื้นที่ ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ มีเป้าหมายการเผาไหม้ในพื้นที่ป่า (ป่าอนุรักษ์ ๑๐ พื้นที่ ป่าสงวนแห่งชาติ ๑๐ พื้นที่) ลดลงร้อยละ ๕๐ และการเผาไหม้ในพื้นที่เกษตรกรรม ลดลงร้อยละ ๕๐

๓.๒.๒ พื้นที่เป้าหมายรอง ได้แก่ พื้นที่อื่น มีเป้าหมายการเผาไหม้ในพื้นที่ป่าอื่น ลดลงร้อยละ ๒๐ และการเผาไหม้ในพื้นที่เกษตรกรรมอื่น ลดลงร้อยละ ๑๐ และควบคุมการระบายฝุ่นในพื้นที่เมือง

๓.๒.๓ ผลลัพธ์คุณภาพอากาศ ค่าเฉลี่ยฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ และจำนวนวันที่ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ เกินมาตรฐานลดลง ในพื้นที่ ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง

๓.๒.๔ การปฏิบัติการ กำหนดให้สอดคล้องตามลักษณะการรับมือภัย แบ่งเป็น ๓ ระยะ (ระยะเตรียมการ ระยะเผชิญเหตุ และระยะบรรเทา) และมาตรการภาพรวมที่ดำเนินงานตลอดทั้งปี โดยการปฏิบัติการที่สำคัญในแต่ละระยะสรุปดังนี้

๑) ระยะเตรียมการ

(๑) ภาพรวม ให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน แจ้งเตือนสถานการณ์ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ให้ทั่วถึง เต่าเทียม ทันท่วงที จัดเตรียมห้องปลอดฝุ่น หน้ากากอนามัย ยารักษาโรค สื่อสารเชิงรุก ตรงจุด ต่อเนื่อง บ่อยครั้ง

(๒) การจัดการไฟในป่า โดยเตรียมความพร้อมในพื้นที่เป้าหมายหลักที่เป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการเผาซ้ำซาก ใช้กลยุทธ์การตรึงพื้นที่ ปรับปรุงกฎระเบียบ สร้างความชุ่มชื้นในพื้นที่ป่า จัดเตรียมน้ำเพื่อการดับไฟป่า

(๓) การจัดการไฟในพื้นที่เกษตรกรรม โดยให้ศูนย์ปฏิบัติการระดับจังหวัด กำหนดแนวทางบริหารจัดการเชื้อเพลิงในพื้นที่การเกษตรที่เสี่ยงต่อการเผาไหม้ ส่งเสริมเกษตรปลอดการเผา ในพื้นที่ไร่อ้อยและนาข้าว ไม่รับอ้อยไฟไหม้เข้าหีบ บริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรรอบโรงไฟฟ้าชีวมวล

(๔) การควบคุมฝุ่นละอองในเขตเมือง โดยขอความร่วมมือผู้ค้าน้ำมัน นำน้ำมันดีเซลกำมะถันต่ำ (Euro 5) มาจำหน่ายในราคาเท่ากับน้ำมันดีเซลปกติ ให้บริการตรวจเช็คสภาพเครื่องยนต์ แจ้งให้ผู้ประกอบการควบคุมการผลิตและตรวจสอบการทำงานระบบบำบัดมลพิษทางอากาศให้มีประสิทธิภาพ

(๕) การสนับสนุนและการลงทุน โดยให้ภาคเอกชนสนับสนุนเพื่อแก้ไขปัญหาไฟในป่า และพื้นที่เกษตรกรรม ออกมาตรการเพื่อให้สิทธิประโยชน์หรือแรงจูงใจกับภาคเอกชนที่ร่วมสนับสนุนการแก้ไขปัญหามลพิษ $PM_{2.5}$ โดยในปี ๒๕๖๗ ให้จัดสรรงบกลางเพื่อการป้องกันและเผชิญเหตุปัญหามลพิษ $PM_{2.5}$ และให้จัดสรรงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ประเด็นการแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละอองในปีต่อๆ ไป

๒) ระยะเวลาขีญเหตุ

(๑) การจัดการไฟในป่า โดยเพิ่มประสิทธิภาพการบัญชาการสถานการณ์ไฟป่าระดับพื้นที่แบบมีส่วนร่วม มีการควบคุมการเข้าป่า ลาดตระเวน ดับไฟร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่และชุมชน และประกาศปิดป่าหรือเพิ่มมาตรการควบคุมเมื่อสถานการณ์ไฟป่าอยู่ในระดับวิกฤตหรือเสี่ยงต่อการเกิดไฟป่าขั้นรุนแรง จับกุมผู้กระทำผิด

(๒) การจัดการไฟในพื้นที่เกษตรกรรม โดยจัดตั้งชุดปฏิบัติการประจำพื้นที่ (ระดับอำเภอ) เฝ้าระวัง ออกตรวจ ป้องปราม ระวัง ยับยั้ง แจ่งเหตุ และระดมสรรพกำลัง เครือข่ายอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เฝ้าระวัง และป้องกันการลักลอบเผาในพื้นที่เสี่ยงเผาไหม้ และให้บริหารจัดการไฟตามข้อตกลงในบัญชีรายชื่อเกษตรกรและจำนวนพื้นที่ หากเกษตรกรต้องการเผาให้ขออนุญาตฝ่ายปกครองหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อนการเผา โดยจะต้องดำเนินการตามเงื่อนไข และประมวลผลผ่านระบบบริหารจัดการเชื้อเพลิง (BurnCheck)

(๓) การควบคุมฝุ่นละอองในเขตเมือง โดยเข้มงวดการตรวจสภาพรถยนต์ประจำปี เพิ่มจุดตรวจสอบ/ตรวจจับควันดำให้ครอบคลุมพื้นที่วิกฤต เข้มงวดวินัยการจราจร ใช้อัตราโทษสูงสุด เร่งคืนผิวการจราจรในโครงการก่อสร้างรถไฟฟ้าเพื่อแก้ปัญหาการจราจร ตรวจสอบกำกับโรงงานทุกแห่งที่มีความเสี่ยงสูงในการปล่อยฝุ่นละออง บริหารจัดการการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ที่ประสบปัญหาฝุ่นละอองในช่วงวิกฤต

(๔) ภาพรวม ให้มีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชน และจัดตั้งศูนย์ตอบโต้ภาวะฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุขกรณีหมอกควันและฝุ่นละอองขนาดเล็ก (Public Health Emergency Operation Center : PHEOC) ในทุกระดับ

๓) ระยะเวลาบรรเทา กำหนดให้ติดตามประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และการยกระดับคุณภาพอากาศ

๔) มาตรการการบริหารจัดการในภาพรวม

(๑) ให้มีการพัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) การเผาในพื้นที่เกษตร และพื้นที่ป่า นำระบบการรับรองผลผลิตทางเกษตรแบบไม่เผา (GAP PM_{2.5} Free) มาใช้เป็นเครื่องมือปรับเปลี่ยนระบบการปลูกพืชและการเปลี่ยนพืชที่มีการเผา ให้ปลอดการเผา ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อย ข้าว ในพื้นที่สูง กำหนดเงื่อนไขเรื่องการห้ามเผากับมาตรการสนับสนุนต่าง ๆ ของภาครัฐ

(๒) การจัดการหมอกควันข้ามแดน โดยให้เร่งรัดดำเนินการตามแผนปฏิบัติการร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหามอกควันข้ามแดนระหว่างประเทศไทย - สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว - สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ภายใต้ยุทธศาสตร์ฟ้าใส (CLEAR Sky Strategy) สร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน จัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ PM_{2.5} แผนที่เสี่ยงไฟ ระบบตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) การจัดการเกษตรในพื้นที่สูง เพิ่มเงื่อนไขเรื่องการเผาในพื้นที่ป่าและพื้นที่เกษตร ในการพิจารณานำเข้า - ส่งออกสินค้า กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ที่ทำธุรกิจด้านการเกษตร

(๓) เร่งจัดทำระบบ Big Data ที่บูรณาการข้อมูลที่เกี่ยวข้องด้านคุณภาพอากาศ แหล่งกำเนิด และการจัดการ

(๔) เร่งรัดการนำกฎหมายว่าด้วยอากาศสะอาดเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

๓.๓ กลไกการบริหารจัดการ

๓.๓.๑ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการปัญหามลพิษทางอากาศเพื่อความยั่งยืน โดยมี พลตำรวจเอก พัชรวาท วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกรรมการ นายกิตติรัตน์ ณ ระนอง ที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรี เป็นรองประธานคนที่ ๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่ ๒ ทำหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบาย แนวทาง มาตรการ อำนวยการ มอบหมาย ควบคุม กำกับ ประสานงาน และติดตามการดำเนินงานของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกลไกการบริหารจัดการระดับชาติ ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๑๘/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓ โดยมีกรมควบคุมมลพิษเป็นหน่วยงานผู้ประสานงานหลัก

๓.๓.๒ จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการระดับจังหวัด เพื่อแก้ไขปัญหาไฟป่า การเผาในที่โล่ง หมอกควัน และฝุ่นละออง ในพื้นที่ ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ ที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการศูนย์ฯ เพื่อเชื่อมโยงนโยบายสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ที่มีการบริหารจัดการแบบเบ็ดเสร็จ และคณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ

๓.๔ การป้องกันและเผชิญเหตุในช่วงสถานการณ์ฝุ่นละออง ปี ๒๕๖๗ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องดำเนินโครงการระดับการแก้ไขปัญหาเร่งด่วน จำนวน ๒ โครงการ ได้แก่ ๑) โครงการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน เพื่อลดฝุ่นละออง PM_{2.5} โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ และ ๒) โครงการจัดหาระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อรับมือสถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน ในพื้นที่ ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ แบบครบวงจร จึงจะเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณ ต่อไป

๔. ประโยชน์และผลกระทบ

เพื่อให้ส่วนราชการได้นำมาตรการแก้ไขปัญหาฝุ่นพิษ PM_{2.5} เป็นกรอบกำหนดแนวทางการดำเนินงาน และบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการเตรียมการรับมือและแก้ไขปัญหาไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง PM_{2.5} ที่จะเกิดขึ้นในช่วงปลายปี ๒๕๖๖ ต่อเนื่องถึงต้นปี ๒๕๖๗ โดยดำเนินการผ่านกลไกการบริหารจัดการระดับพื้นที่ เพื่อลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมและปกป้องสุขภาพอนามัยของประชาชน

๕. ค่าใช้จ่ายและแหล่งที่มา หรือการสูญเสียรายได้

ไม่มี

๖. ความเห็นชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๖ มีมติเห็นชอบ (๑) มาตรการแก้ไขปัญหาฝุ่นพิษ PM_{2.5} ปี ๒๕๖๗ (๒) (ร่าง) คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการแห่งชาติด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า การเผาในที่โล่ง หมอกควัน และฝุ่นละออง และ (๓) การขอรับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น และมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

๗. ข้อกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง
ไม่มี

๘. ข้อเสนอของหน่วยงานของรัฐ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดพิจารณา ดังนี้
๘.๑ เห็นชอบมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษ PM_{2.5} ปี ๒๕๖๗ และกลไกการบริหารจัดการ
และมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

๘.๒ รับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการปัญหามลพิษทางอากาศเพื่อความยั่งยืน
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลตำรวจเอก

(พิชรวาท วงษ์สุวรรณ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรมควบคุมมลพิษ กองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง

โทร. ๐ ๒๒๔๘ ๒๓๑๕, ๒๓๓๒ (ภัทริยา)

โทรสาร ๐ ๒๒๔๘ ๕๓๘๕

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ aqnis.web@gmail.com